

СКАЗ та його профілактика

Це надзвичайно небезпечна інфекційна хвороба, яка супроводжується тяжким ураженням центральної нервової системи і завжди закінчується смертю тварин. Хворіють сказом і люди. Зараження відбувається в основному через укуси, подряпини, нанесені хворими тваринами. Вірус може проникати через пошкоджені слизові оболонки. В навколишньому середовищі він зберігає свої властивості до декількох годин; при кип'ятінні — до 2 хвилин. Інкубаційний період (момент від покусу хворою твариною до появи клінічних симптомів) триває від 6 днів до 1 року.

Сказ (водобоязнь, гідрофобія) — гостра вірусна хвороба, яка виникає після потрапляння на пошкоджену шкіру слини інфікованої тварини. Відзначається розвитком своєрідного енцефаліту зі смертельним результатом.

Головною ознакою захворювання диких тварин є зміна поведінки насамперед, втрата відчуття страху. Звірі втрачають обережність і вдень з'являються у населених пунктах, нападають на людей і тварин. З метою попередження сказу ветеринарною службою ведеться боротьба зі сказом серед тварин, контроль за безпритульними тваринами, профілактична вакцинація тварин.

Збудник відноситься до групи рабдовірусів. Патогенний для багатьох теплокровних тварин, які починають виділяти вірус зі слиною за 7-8 днів до появи клінічних симптомів. Після потрапляння через пошкоджену шкіру вірус по нервових стовбурах досягає головного мозку, викликаючи в ньому набряк, крововиливи, дегенерацію нервових клітин. Вірус потрапляє також у слинні залози і зі слиною виділяється в зовнішнє середовище.

Симптоми, перебіг сказу

Інкубаційний період сказу триває від 7 днів до року (частіше 1-3 міс). Виділяють такі стадії сказу:

- Стадія провісників;
- Збудження;
- Паралічів.

Стадія провісників триває 1-3 дні. У цей час у хворого з'являються неприємні відчуття в області укусу або ослонення (печіння, тягучі болі, свербіж), хоча рана вже зарубцювалася, безпричинна тривога, депресія, безсоння.

Стадія збудження характеризується гідрофобією, аерофобією та підвищеною чутливістю. Гідрофобія (водобоязнь) проявляється в тому, що при спробі пити, а потім лише при наближенні до губ склянки з водою у хворого виникає судорожне скорочення м'язів глотки і гортані, дихання стає шумним у вигляді коротких судорожних вдихів, можлива короткочасна зупинка дихання. Судоми можуть виникнути від струменя повітря, направленою в обличчя (аерофобія).

Температура тіла субфебрильна. Слиновиділення підвищене, хворий не може проковтнути слину і постійно її спльовує. Збудження наростає, з'являються зорові і слухові галюцинації. Іноді виникають приступи буйства з агресивними діями.

Через 2-3 дні збудження змінюється паралічами м'язів кінцівок, мови, обличчя. Смерть настає через 12-20 год після появи паралічів.

Профілактика сказу

Профілактичні заходи поділяються на два напрями: боротьба з носіями збудника і недопущення розвитку захворювання у людини, яку покусала чи обслинила скажена тварина.

Для профілактики сказу необхідно:

- регулярно вакцинувати свійських тварин; та диких м'ясоїдних тварин (пероральна імунізація шляхом розкладання у місцях їх перебування їстівних приманок з вакцинами);
- уникати контактів із потенційно небезпечними тваринами;
- не торкатися диких чи безпритульних тварин;
- не підгодовувати безпритульних тварин у місцях, де постійно перебувають люди (особливо діти);
- виконувати правила утримання тварин.

Стережіться безпритульних, а тим більше диких тварин, які не бояться самі до вас підійти.

Сказу можна повністю уникнути, якщо після укусу людина як найшвидше отримає необхідну медичну допомогу. Курс антирабічних щеплень призначають у разі ймовірного або наявного інфікування людини, після визначення приналежності випадків укусів до певних категорій контакту. Самовільно припиняти лікування чи порушувати режим поведінки під час нього неприпустимо!

Перша медична допомога після укусу

Якщо вас укусила чи облинила тварина (особливо дика чи безпритульна) негайно зверніться до лікаря! Якщо тварина домашня, попросіть власника надати документи, що підтверджують її щеплення.

Коли лікар недоступний, ретельно промийте рану протягом щонайменше 15 хв мильною водою, мийними засобами, дезінфектантами для обробки ран у хірургічній практиці або іншими засобами (70%-м спиртом або 5%-м розчином йоду), що нейтралізують вірус.

Після цього неодмінно зверніться по медичну допомогу.

Обов'язковому щепленню підлягають люди:

- яких покусали скажені чи підозрілі на сказ тварини безпосередньо або через одяг навіть за найменших ушкоджень шкіри;
- покусані будь-якими дикими тваринами (навіть без підозри на сказ);
- подряпані підозрілими на сказ тваринами або в разі забризкування подряпин слиною таких тварин, потрапляння її на слизові оболонки;
- які зазнали будь-якого мікроушкодження шкіри під час роботи з хворими на сказ тваринами, патологічним матеріалом або транспортування трупів тварин для дослідження.

Курс профілактичної імунізації призначають людям, які професійно пов'язані з ризиком зараження сказом: ветеринарні фахівці, ловці собак, котів, мисливці, працівники лабораторій, які працюють з вірусом сказу тощо.

Що робити із твариною, підозрілою на сказ

Собаку, kota чи іншу тварину, яка покусала людей або тварин, слід негайно доправити до найближчої ветеринарної клініки для огляду й утримання під наглядом спеціалістів протягом 10 днів, у жодному разі їх не вбивати !

Правила безпеки при спілкуванні з тваринами

1. Не треба вважати будь-яку помах хвостом проявом дружелюбності. Іноді це може говорити про абсолютно недружелюбному настрої.

2. Не варто пильно дивитися в очі собаці і посміхатися. У перекладі з "собачого" це значить "показувати зуби", або говорити, що ви сильніше.

3. Не можна показувати свій страх і хвилювання. Собака може відчувати це і повести себе агресивно.

4. Не можна тікати від собаки. Цим ви запрошуєте собаку полювати за втікачем дичиною.

5. Не годуйте чужих собак і не чіпайте собаку під час їжі або сну.

6. Уникайте наближатися до великих собакам охоронних порід. Деякі з них вивчені кидатися на людей, що наближаються на певну відстань.

7. Не робіть різких рухів, звертаючись з собакою чи господарем собаки. Вона може подумати, що ви йому загрожуєте.

8. Не чіпайте цуценят і не відбирайте те, з чим собака грає.

9. Якщо у вузькому місці (наприклад, в під'їзді) собака йде вам назустріч на оповідку, краще зупинитися і пропустити її господаря.

10. Тварини можуть поширювати такі хвороби, як сказ, лишай, чума, тиф та ін.

Щеплення і терапію проводять за спеціальною схемою в медичних установах.